

Spoed kennisvragen m.b.t. de 1,5m afstand maatregel

RIVM Corona Gedragsunit | 15 juni 2021

Op 11 juni kreeg de RIVM Corona Gedragsunit vanuit VWS het verzoek om vanuit gedragsperspectief te reflecteren op onderstaande vragen:

Wat is volgens de RIVM Corona Gedragsunit het effect op de bereidheid om de 1,5 meter na te leven bij herintroductie na de zomer in geval dit vanuit de epidemiologische situatie noodzakelijk is in de volgende twee situaties:

1. De 1,5m wordt losgelaten aan het begin van de zomer, gelijktijdig met het zetten van stap 4, omdat dan de druk op de zorg voldoende is gedaald.
2. De 1,5m wordt losgelaten op het moment dat de vaccinatiegraad rond de 75% en/of de incidentie van het aantal besmettingen 50 per 100k per twee weken is. De verwachting is dat dit medio augustus aan de orde zal zijn.

Op basis van onze data (uit vragenlijstonderzoek, interviews, voorbeelden uit de praktijk), eerdere gedragsreflecties op het maatregelenpakket (zie bijlage voor laatste twee gedragsreflecties) en consultatie van gedragsexperts zijn we gekomen tot de volgende reflecties:

1. Draagvlak voor het (langduriger) aanhouden van de basismaatregelen is onder groot deel van de bevolking aanwezig.
2. De 1,5 meter maatregel is de hoeksteen van het maatregelenpakket. Versoepeling van deze maatregel geeft waarschijnlijk het signaal af dat de pandemie voorbij is. Derhalve past deze versoepeling, zoals benoemd in openingsplan, bij stap 5.
3. Opheffen van de 1,5 meter regel bij stap 5 van het openingsplan doet derhalve meer recht aan de behoefte aan een koersvast, consistent, en uitlegbaar beleid; en aan de roep voor enige traagheid in versoepeling om jo-jo effecten te voorkomen.
4. De perceptie van het versneld opheffen van de 1,5 maatregel zal bij een latere opleving kunnen bijdragen aan de perceptie van falend overheidsbeleid, met name als dan strikte maatregelen nodig blijken. Een lager vertrouwen in de overheid en beleid heeft mogelijk een negatief effect hebben op bereidheid de 1,5 meter (en mogelijk ook andere basisregels) weer te gaan naleven als dat toch weer nodig wordt door toenemende aantallen besmettingen. De kans daarop zal kleiner zijn indien de 1,5 meter en andere basisregels met enige vertraging worden opgeheven, op een moment met duidelijke epidemiologische zekerheid.
5. Op het moment er sprake van is deze epidemiologische zekerheid, is het consistent om deze stap 5 te nemen. Bij een onverhoopte opleving in de toekomst zal de herintroductie van deze maatregel (en eventueel meerdere maatregelen, mocht dat nodig zijn) dan goed uit te leggen zijn en minder snel geweten worden aan het te snel openen van de maatschappij.
- 6.
- 7.
- 8.

Extra punten ter overweging:

1. Het aanhouden van de 1,5 meter afstand is voor een deel van de bevolking, organisaties/ ondernemers gewoonte geworden (omgeving is ook hierop ingericht). Het loslaten hiervan en daarna eventueel weer opbouwen van dit gedrag gaat waarschijnlijk lastig worden. Dit gaat echter in beide scenario's op.
2. Ook bij minder intensieve handhaving zal een verplichting van de 1,5 meter afstand regel tot een veiligere omgeving leiden dan bij een dringend advies, aangezien de ruimten waar mensen samenkomen (openbare ruimten, horeca, culturele instellingen, sportlocaties) nog steeds zullen worden ingericht om 1,5m afstand te kunnen houden en daarnaast ook de toegangstesten in stand worden gehouden zullen worden.
3. Een belangrijk argument bij het invoeren van het maatregelenpakket was het beschermen van kwetsbare mensen in de bevolking. Het loslaten van de 1,5 meter maatregel terwijl een groot deel van de bevolking nog niet voldoende beschermd is d.m.v. vaccinatie, kan een deel van de bevolking een onveilig gevoel geven bij het betreden van de openbare ruimte. Immers de beschermende maatregelen in de horeca, sportlocaties en andere openbare ruimtes zullen dan afgebouwd worden, wat deze locaties dan minder toegankelijk maakt voor meer kwetsbare en voorzichtige mensen. Het opheffen van de hoeksteen van het maatregelenpakket, de 1,5 meter, op het oment dat iedereen in de bevolking de kans heeft gehad zich te beschermen d.m.v. vaccinatie, zou bij kunnen dragen aan de perceptie van een betrouwbare overheid.
- 4.

Conclusie:

Met het oog op draagvlak, naleving en vertrouwen in het overheidsbeleid en rechtvaardigheid (gelijke lastenverdeling onder de bevolking), verwachten we een hogere bereidheid om de 1,5m afstand weer na te leven bij een opleving van het virus wanneer de 1,5m wordt losgelaten op het moment dat de vaccinatiegraad en/of de incidentie van het aantal besmettingen het toelaten om stap 5 te nemen van het openingsplan.